

Handläggare
Eskil Swerkersson
Telefon: 08-50814020

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2023-10-26

Inriktningsärende om ny förskola – Stövargatan 91 i Rågsved

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ger förvaltningen i uppdrag att fortsätta utreda en ny förskola på Stövargatan 91 i Rågsved.

Sammanfattning

I Rågsved pågår ett detaljplanearbete utmed Bjursätragatan, som bland annat möjliggör att förvaltningen ska kunna bygga en ny förskola med sex avdelningar på Stövargatan 91. Den nya förskolan skulle ersätta befintlig förskola på samma plats, som har fyra avdelningar.

Förvaltningen bedömer att det finns ett behov för den nya förskolan och redogör i detta ärende vilken statistik som ligger till grund för den bedömningen. Förskolan har ett bra läge, nära till både bostäder samt kollektivtrafik, och förskolans utomhusmiljö förbättras om förskolan byggs.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ger förvaltningen i uppdrag att fortsätta utreda en ny förskola på Stövargatan 91 i Rågsved.

Bakgrund

Fokus Hagsätra-Rågsved är ett omfattande stadsutvecklingsprojekt som innefattar byggnation av bland annat cirka 3 000–4 500 bostäder fram till 2035. Inom ramarna för det ingår förskolan från detta inriktningsärende i ett pågående detaljplanearbete (dnr 2020-12583) utmed Bjursätragatan, som utöver förskolan föreslås möjliggöra cirka 430 bostäder.

Fokus Hagsätra-Rågsved är ett av fokusområdena som pekas ut i stadens översiktsplan. Enligt översiktsplanen ska staden rikta investeringar och planeringsresurser till de utpekade fokusområdena, för att möjliggöra en mer omfattande stadsutveckling än vad som är möjligt under rådande marknadsförutsättningar.

I förvaltningens verksamhetsplan finns det direktiv om effektiv lokalförsörjning, som förvaltningen förhåller sig till i det fortlöpande planeringsarbetet. Varje år sammanställer förvaltningen en lokalförsörjningsplan som ska styra planeringen av lokaler för kommunala verksamheter. Stadens befolkningsprognos, som tas fram årligen, ligger till grund för behovsbedömningen över tid.

Stadsledningskontoret arbetar årligen fram ett underlag som kallas förskoleframskrivningen, som stadsdelsförvaltningarna kan använda som stöd i sin planering. I förskoleframskrivningen beaktar de olika aspekter som påverkar behovet, bland annat befolkningsprognosen, flyttmönster och befintliga inskrivningsgrader, och gör sedan en bedömning kring hur behovet av förskoleplatser utvecklar sig de kommande tio åren inom kommunala och privata förskolor.

I planeringen av förskolor i Rågsved beaktar förvaltningen även utvecklingen i Hagsätra, eftersom stadsdelarna gränsar till varandra och det idag är många som bor i den ena stadsdelen men går i förskola i den andra. I dagsläget råder det ett överskott av platser sett över hela Hagsätra och Rågsved. Det är framförallt i Rågsved som det är mer lediga platser och förvaltningen arbetar på olika sätt med att ändra den trenden.

Befolkningsprognosen bedömer att antal barn i Hagsätra och Rågsved i åldern 1-5 år kommer att öka med 250 mellan 2023 och 2032. Enligt förskoleframskrivningen innebär det ett ökat behov med ungefär 150 platser inom kommunala förskolor under samma period, vilket motsvarar ungefär nio avdelningar. Till detta tillkommer ett ökat behov av ungefär 50 platser inom enskilt drivna förskolor. Om nya avdelningar inom enskilt drivna förskolor inte tillkommer, behöver de 50 platserna hanteras inom kommunala förskolor. Befolknings- och behovsökningen är relativt jämnt fördelat mellan Hagsätra och Rågsved.

Förvaltningens planering av förskolekapaciteten över tid följer den bedömda behovsutvecklingen från förskoleframskrivningen relativt bra, och ökar med sex avdelningar fram till 2032. I den siffran ingår förskolor som saknar inriktnings- och/eller genomförandebeslut, bland annat förskolan från detta inriktningsärende.

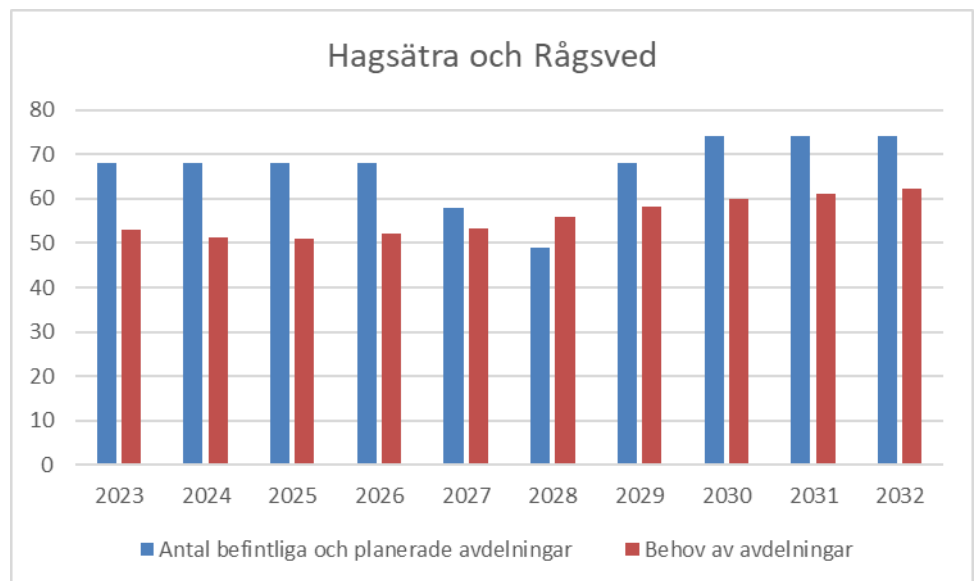

Bild 1. Stapeldiagram som visar befintliga och planerade avdelningar samt behov av avdelningar för kommunala förskolor från förskoleframskrivningen. Källa: Stadsledningskontoret 2023.

I bild 1 går det att utläsa att förhållandet mellan behov och faktiska antalet avdelningar är ungefär samma 2023 som 2032. Däremot minskar skillnaden under åren 2027 till 2029, och det är ett bedömt underskott av avdelningar 2027.

Stadens befolkningsprognos, och förskoleframskrivningen, sträcker sig tio år fram i tiden. Det innebär att en stor del av befolkningsutvecklingen kopplat till pågående detaljplanarbeten inte syns där. För att säkerställa bra platser för kommande förskolor, och att kapaciteten är tillräcklig för den bedömda utvecklingen, behöver förvaltningen spela in behov i de detaljplaneprocesser som nu pågår.

Rörande den befintliga förskolan på platsen, bedömer SISAB att den är i så pass dåligt skick att det inte är lämpligt att bedriva verksamhet där på längre sikt.

Förskolegård

Förskolegårdens totala friyta är 2 325 kvadratmeter, vilket motsvarar drygt 24 kvadratmeter per barn om varje avdelning har 16 barn. Friytan för befintlig förskola är cirka 1 500 kvadratmeter, vilket motsvarar strax under 23,5 kvadratmeter per barn. Ljudmiljön på förskolegården förbättras jämfört med idag, genom att bullerskärmar sätts upp mot tunnelbanan.

Bild 4. Situationsplan för den planerade förskolan. Källa: Stadsbyggnadskontoret 2022.

Angöring och tillgänglighet

Angöring till förskolan föreslås hanteras via byggnadens gavel vid Stövargatans vändplan. Det är också entrén vid denna gavel som ligger inom 25 meter från parkeringsplats för funktionsnedsatta.

Hållbarhet

I stadens budget för 2023 har SISAB flera direktiv som ska bidra till mer miljövänliga lösningar, bland annat ska förskolor som de bygger som lägst certifieras med Miljöbyggnad silver.

Miljöbyggnad är ett certifieringssystem som granskar byggnader utifrån olika aspekter kopplade till miljön, och silver innebär att ambitionsnivån är högre än att bara tillmötesgå gällande lagkrav.

Befintlig förskola har inga parkeringsplatser och förvaltningen planerar bara att tillskapa en parkeringsplats för funktionsnedsatta på den nya förskolan, för att förbättra tillgängligheten och uppfylla gällande lagkrav.

I nära anslutning till förskolan finns både tunnelbanestation såväl som busshållplatser för bland annat linje 172, som är en tvärförbindelse genom söderort. Utmed Rågsvedsvägen går det att ansluta till huvudnätet för cyklister från stadens cykelplan, för att till exempel cykla vidare in mot centrala Stockholm.

Ekonomi

Förvaltningen mottog i april 2023 en kostnadsuppskattning från SISAB för en årshyra på 5 065 000 kr, vilket motsvarar 46 898 kr per barn. Den uppskattade hyran utgår från en prognostiserad total projektkostnad på 86 100 000 kr. Inom denna kostnad ryms utredningskostnader på cirka 2 700 000 kr, varav 2 200 000 kr är direkt kopplade till detaljplanekostnader.

Tidplan

Detaljplanen som förskolan ligger inom var ute på samråd mellan den 6 december 2022 och den 3 februari 2023.

Stadsbyggnadskontoret bedömer att den kan gå ut på granskning i april 2024 för att sedan kunna godkännas i stadsbyggnadsnämnden i oktober 2024. Om den tidplanen håller bedömer förvaltningen att rivning av befintlig förskola kan påbörjas 2026, och den nya förskolan kan vara färdig för inflytt 2028.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Administrativa avdelningen i samverkan med Avdelning förskola.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Behov

Förvaltningens samlade bedömning är att det finns behov av att bygga förskolan från detta inriktningsärende. Bedömningen baseras dels på trender som går att utläsa i förskoleframskrivningen och stadens befolkningsprognos, samt behovsanalyser kopplat till pågående exploateringsprojekt som framförallt påverkar befolkningsutvecklingen efter 2032.

Dagens överskott av förskoleplatser i Rågsved och Hagsätra totalt bedömer förvaltningen inte är ekonomiskt ohållbart, bland annat eftersom det i överskottet ryms sex avdelningar som av förvaltningen är klassade som evakueringslokaler. Evakueringslokalerna är nödvändiga för att genomföra större underhållsarbeten och liknande i befintliga förskolor.

Förskoleframskrivningen utgår i sin bedömning från dagens inskrivningsgrader. Rågsved har en relativt sett låg inskrivningsgrad på ungefär 83 procent, vilket förvaltningen arbetar med att höja. Eftersom den långsiktiga ambitionen är att inskrivningsgraden i både Rågsved och Hagsätra ska gå upp, vill förvaltningen särskilt påpeka att planeringen av förskolelokaler behöver anpassas efter det.

Eftersom SISAB anser att befintlig förskola är i mycket dåligt skick med stora underhållsbehov, bedömer förvaltningen att det är lämpligt att riva denna för att bygga en ny förskola på platsen med större kapacitet.

Förskolegård

Förvaltningen bedömer att det finns goda förutsättningar för att den planerade gården ska kunna uppfylla riktlinjer från förvaltningens funktionsprogram för förskolors utomhusmiljöer. Bland annat eftersom den är sammanhängande och relativt stor till ytan, samt för att det finns flera träd som bidrar med skugga och olika lekvärden på gården.

Förskolegården uppfyller inte riktlinjer från Boverket om en totalyta på minst 3 000 kvadratmeter. De hänvisar till forskning som visar att denna storlek bör uppnås oavsett förskolans storlek, för att tillgodose barns behov av lek och rörelse.

Förskolans gårdsyta motsvarar 24 kvadratmeter per barn, om varje avdelning har 16 barn. Detta är lägre än Boverkets riktlinje om 40 kvadratmeter per barn på förskolegårdar. Förvaltningen har dock i kommunikation med Boverket fått bekräftat att siffran 40 kvadratmeter per barn inte är evidensbaserad, utan är tagen från Socialstyrelsens allmänna råd som togs bort i början på 1990-talet. De bedömer dock att många kommuner är nöjda med nyckeltalet och har därför valt att ha kvar den i sina riktlinjer.

Mot detta som bakgrund anser förvaltningen att det är viktigt att fortlöpande utveckla kunskapen om hur kvadratmetytan per barn på förskolegårdar påverkar kvalitéerna för barnen, såväl som slitage på gården. White arkitekter gjorde 2018 en studie över hur storleken på förskolegårdar i relation till antal barn på förskolan påverkar slitage av naturmaterial (se bilaga 1). De kunde konstatera att slitage ökade när kvadratmetytan gård per barn gick ner. För förskolegårdar i storleksspannet 20 till 30 kvadratmeter lyfter de att naturmaterial är vanligt förekommande, men slitage på bland annat gräs är relativt stort på platser som används i störst utsträckning.

Eftersom förskolans utemiljöer blir större jämfört med befintlig förskola anser förvaltningen att barnens förutsättningar förbättras om förskolan byggs. På befintlig förskola kan förvaltningen inte notera något överslitage på naturmaterial. Förvaltningen bedömer därför att kvadratmeterytan per barn är tillräckligt stor för att gräs, träd och växter ska klara det uppskattade slitaget från det ökade antalet barn i den nya förskolan.

Förvaltningen bedömer att närheten till parken Rågdalen samt Rågsveds naturreservat bidrar med mervärden för barnen på förskolan. Dessa lättillgängliga målpunkter kan också fylla en avlastande funktion, för att minska slitaget på naturmaterial på förskolan.

Hållbarhet

Förvaltningen bedömer att förskolans närhet till Rågsveds tunnelbanestation, busshållplatser i området och cykelbanor skapar goda förutsättningar för föräldrar att kunna gå eller cykla med sina barn till förskolan.

I det fortsatta planarbetet kommer förvaltningen bevaka hur cykelparkering i anslutning till förskolan kan utformas, samt att SISAB förhåller sig till direktiv i budget rörande miljövänligt byggande.

Ekonomi

Årshyran för förskolan överstiger gällande nyckeltal inom staden, och förvaltningen kommer i det fortsatta planarbetet tillsammans med SISAB utreda möjliga sätt att minska på investeringskostnaderna, utan att kompromissa på förskolans kvalitéer för barnen.

Förvaltningen kan konstatera att förskolan ligger inom ett utpekat fokusområde från stadens översiktsplan. Detta innebär att staden ska rikta investeringar och resurser mot dessa områden, för att möjliggöra en stadsutveckling som rådande marknadsförutsättningar inte hade medgett annars. Förvaltningen anser därför att det, trots rådande marknadsläge med ökade kostnader, är viktigt att en ny förskola i just detta läge håller en hög kvalité, för att säkerställa att direktiv från översiktsplanen efterlevs.

Barnrättsperspektiv

Förvaltningen bedömer att förskolan från detta inriktningsärende är nödvändig för att förvaltningen ska kunna garantera en förskoleplats för framtida barn i Rågsved och Hagsätra. Utökningen av förskolegården bidrar till att skapa bättre förutsättningar för lek och rörelse, jämfört med befintlig förskolegård.

I det fortsatta planarbetet är det viktigt att förvaltningen säkerställer att gårdens utformning i så stor grad som möjligt uppfyller riktlinjer och mål från förvaltningens funktionsprogram för förskolors utemiljöer.

Jämställdhetsperspektiv

Göteborg stad konstaterar i sina *riktlinjer för jämställdhetsarbete för parker och naturområden* (se bilaga 2) att naturliga miljöer skapar goda förutsättningar för att pojkar och flickor ska leka tillsammans. De hänvisar också till studier som visar att flickor rör sig mindre än pojkar, då konkurrensen om utrymme är stor i lekmiljöer.

Eftersom både den totala ytan såväl som kvadratmetytan per barn, ökar jämfört med i dag om förskolan byggs, anser förvaltningen att förutsättningarna för en jämställd gårdsmiljö också förbättras. Det kan bidra till mindre konkurrens om ytor, samtidigt som slitage på gräs, träd och växter kan minska. Förvaltningen bedömer att viktiga aspekter i den fortsatta planeringen är att ägna stor omsorg kring utformning av gården, för att i så stor grad som möjligt undvika trängsel och konkurrens om lekredskap och lekmiljöer.

Tillgänglighet

Förvaltningen kommer bevaka att tillgängligheten för förskolan är i linje med gällande lagstiftning i det fortsatta planarbetet. Förvaltningen bedömer att det går att anlägga en tillgänglig parkeringsplats inom fastighetsmark på den nya förskolan, vilket är en förbättring jämfört med befintlig förskola.

Förslag

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ger förvaltningen i uppdrag att fortsätta utreda en ny förskola på Stövargatan 91 i Rågsved.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Anna Larsson
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Förskolegårdens friyta i förhållande till naturliga material, White Research Lab, 2018.
2. Parker och naturområden- Riktlinjer för jämställdhetsarbete, Göteborgs stad, 2014.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2023-10-09
Anna Larsson, Avdelningschef	2023-10-09